

16 Ädelt virke
till ädla drycker

20 Göta Hovrätt

30 Järn, hundraårigt öl
och harpospel

Julklappstips:

Ge bort en årsprenumeration av Kulturvärden för bara 140 kronor för fyra nummer. Lämna mottagarens namn och adress och din egen faktureringsadress på kulturvarden@sfv.se eller ring Lena Carlsson 08-696 71 34.

Kulturvärden utges av Statens fastighetsverk med fyra nummer om året

Postadress Box 2263, 103 16 Stockholm

Gatuadress Järntorget 84

Telefon 08-696 70 00

Telefax 08-696 70 01

E-post kulturvarden@sfv.se

www.sfv.se

ISSN 1104-845X

Redaktör

Mia Fernlund

Ansvarig utgivare

Hans Landberg

Artikelförfattarna svarar för artiklarnas innehåll. Endast artiklar signerade sfv samt s. 3 uttrycker myndighetens åsikt.

Medverkande i detta nummer

Bo Jonsson, Monnica Söderberg, Monica Strändell, Elisabet Lorenz-Werner, Hans Landberg, Jan Naumburg, Marie-Louise Aaroe, Mats Carlsson Lénart, Staffan Nilsson, Ulla-Karin Höynä.

Foto/Illustrationer

Se respektive artikel

Omslag

Göta Hovrätt i Jönköping

Fotograf: Bert Leandersson

Produktion Statens fastighetsverk

Layout och typografi Marie Glase

Tryckeri Trydells, Laholm

Prenumerations Se sista sidan!

www.kulturvarden.se

Utges av Statens fastighetsverk

Mia Fernlund, redaktör:

Vårt land är verkligen avlångt. Det märks inte minst när vi i redaktionen funderar kring reportage. Att täcka in allt som Statens fastighetsverk förvaltar i en tidning på 40 sidor är en utmaning. Det handlar om slott, kojor, trädgårdar, öar, skogar, kungsgårdar, fästningar och fyrar och mycket annat.

Det är en ambition vi har i Kulturvärden, att visa på bredden och djupet. Att försöka ge dig som läsare en bild av allt det du äger och som förvaltas av Statens fastighetsverk. Vi vill att du ska bli nyfiken, intresserad och känna stolthet för allt det vackra, märkliga och fantastiska som är ditt. Vi vill också att du ska få en förståelse för det arbete som ligger bakom bevarandet och utvecklandet av alla fantastiska kulturfastigheter. För det är en stor utmaning att försöka få flera hundra år gamla fastigheter att fungera och leva i samklang med nutida behov.

Hur väl tidningen lyckas förmedla detta kan egentligen bara du svara på. Kanhända hör vi av oss och ställer några frågor. Då hoppas jag att du har lust att ta dig den tiden så att vi kan bli ännu bättre.

En del läsare hör av sig spontant till kulturvarden@sfv.se både med ris och ros. Som att namnschiffret i artikeln från ambassaden i Bukarest var Gustav v:s och inget annat. Och att även arkitekten Hando Kask var involverad i ambassaden i Kairo. Äras den som äras bör.

Under 2010 kommer mycket att hända. Fastigheter renoveras, utredningar ska presenteras och Kulturvärden ska förbättras. Innehållet i tidningen kommer att vara i stort sett detsamma men vi ska ge det en lite nyare kostym kan man säga. Troligtvis märks det först i nummer två.

Men nu står julen för dörren och jag hoppas att du får njuta av en skön helg med god mat och trevligt sällskap och mycket tid för läsning, både av Kulturvärden och kanske någon julklappsbok.

4   8

3 LEDARE Det nationella kulturarvet som du är med och äger

4 Gammeljul på Vadstena slott

8 1600-talet lever kvar i Grännas sista gelbgjuteri

14 Notiser

16 Ädelt virke till ädla drycker

20 Göta Hovrätt

27 Att visa det som inte syns

30 Järn, hundraårigt öl och harpospel

35 Ett steg i taget – trappor till lyst och nytta

16   35

www.kulturvarden.se

Det nationella kulturarvet som du är med och äger

VI – ALLA MEDBORGARE I SVERIGE – äger tillsammans och betalar till största del det som krävs för att det nationella kulturarv, som statsmakterna beslutat om, ska kunna bevaras och vara tillgängligt i såväl samtid som framtid. Ditt och andras intressen för ett välbevarat och levandegjort nationellt kulturarv har kommit till tydligt uttryck när de kulturmiljöer, som i vanliga fall är förborgade, öppnas för allmänheten i bland annat det som går under den spännande beteckningen Hemliga rum.

Intresset är också stort och ökande när vi arbetar med restaureringar av det nationella kulturarvet. Allt fler känner till att arbetet sker i regi av Statens fastighetsverk (sfv). Det är en grannliga uppgift att både bevara och utveckla månghundraåriga kulturmiljöer för ändrade och nya verksamheter. Det krävs en omfattande erfarenhet och en mycket kompetent personal, extern expertis och kunniga hantverkare och entreprenörer som arbetar i kvalitetssäkrade processer. Här har sfv kommit mycket långt. Bland annat systemet med slotts- och husarkitekter är viktigt i arbetet med kvalitetssäkring. Vidare är väl genomarbetade vårdprogram en viktig grund för alla arbeten i de statliga byggnadsminnena.

Arbetet med att vidmakthålla och utveckla vårt gemensamt ägda nationella kulturarv är sålunda mycket krävande. Det skiljer sig väsentligt från ordinär fastighetsförvaltning av exempelvis moderna kontorshus som inte är flera hundra år gamla och inte omges av strikta skyddsföreskrifter. Förutom behovet av särskild kompetens innebär kraven att arbetena med att bevara och utveckla det nationella kulturarvet naturligtvis blir mer tidskrävande. Det är inte möjligt att använda moderna rationella produktionsmetoder. Här är det i hög grad fråga om hantverksmässighet. Det är således knappast förvånande att även kostnaderna kan bli mycket höga. I vissa fall

kan också det material som måste användas vara mycket svårt att få tag i. Det leder naturligtvis till att kostnaderna ökar ännu mer.

Allt det som jag nämnt kan tyckas vara helt naturligt och inte något som man ska behöva ägna en ledare åt i Kulturvärden. Dessvärre finns det tyvärr grundad anledning att uppmärksamma dessa frågor både här och i andra sammanhang för att öka engagemanget och förståelsen för vad som krävs för att bevara och utveckla det nationella kulturarvet – allas vår gemensamma egendom. Utan ett systematiskt och långsiktigt arbete med ett välbevarat kulturarv och utveckling av detta kan inte Nationalmuseum verka i den byggnad som uppfördes för detta museum. Utan ett tillräckligt underhåll i de statliga byggnadsminnen som härbärgerar Dramaten och Operan kommer dessa verksamheter inte att kunna vara kvar i de byggnader som de en gång byggdes för. Utan tillräckliga resurser till vårt gemensamt ägda nationella kulturarv kommer redan långtgången erosion och sönderfall av sandstenen på fasaderna till Kungl. Slottet i Stockholm att fortgå med ännu större kostnader i slutändan som följd.

Uppenbarligen är det så att det krävs ett mycket större engagemang från dig som delägare i det nationella kulturarvet för att de som företräder dig i regering och riksdag oavsett majoritetsförhållanden ska kunna prioritera resurser till kulturmiljö i allmänhet och det nationella kulturarvet i synnerhet.

Mobilisera för en hållbar utveckling av det nationella kulturarvet. Kulturmiljöerna själva tiger som muren.

BO JONSSON, *Generaldirektör*

